

ความเข้าใจเรื่องการเรียนรวม (Inclusive Education)

ดร.มลิวลัย ธรรมแสง

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมคืออะไร

การเรียนรวมไม่ได้เป็นเพียงการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการในทุกสังคมได้เข้าเรียนรวมเด็กทั่วไปในสถานศึกษาทั่วไปที่จัดสำหรับเด็กทุกคนในประเทศเท่านั้น แต่การเรียนรวมเป็นกระบวนการของสถานศึกษาและระบบการพัฒนาการศึกษาโดยองค์รวมที่ยึดหลักสิทธิมนุษยชนตามหลักการของสหประชาชาติที่มุ่งมั่นจัดการเลือกปฏิบัติ ลดการกีดกันโอกาสของเด็กที่จะได้รับการศึกษาที่เสมอภาคและเป็นธรรม โดยรัฐเป็นผู้รับผิดชอบหลักและเอกชนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้เกิดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนเจตคติให้เหมาะสม สนับสนุนส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อเด็กทุกคนพร้อมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรอย่างจริงจัง และเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้เด็กทุกคนในแต่ละประเทศได้มีโอกาสเรียนรวมกันในสถานศึกษาในท้องถิ่นของเด็ก ๆ แต่ละคนอย่างมีคุณภาพ

การเรียนรวมเกิดขึ้นมาจากไหน

ดังที่ทราบกันมาหลายทศวรรษแล้วว่าการเรียนรวมมีที่มาจากความห่วงใยเรื่องการศึกษาโลก ที่ทำการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้สถานศึกษาทุกแห่งของเด็กในทุกรัฐในโลก จัดทำโรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็กทุกคน (Child Friendly Schools) ซึ่งการรณรงค์ดังกล่าวนี้มุ่งมั่นให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษาเดียวกันโดยจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนเจตคติเชิงลบต่อการจัดการให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าเด็กทุกคนมีสิทธิทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน สถานศึกษาของรัฐและเอกชนจึงควรจัดให้เด็กแต่ละคนได้รับโอกาสที่เสมอภาคและเป็นธรรมมากขึ้น จาก พ.ศ.2543 หรือ ค.ศ. 2000 ที่เป็นเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ของสมาชิกสหประชาชาติ มาถึง พ.ศ. 2557 หรือ ค.ศ.2014 กระบวนการเรียนรวมที่บางส่วนมีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัดเชิงนโยบายตัวบทกฎหมายระเบียบข้อบังคับ แต่หากพิจารณาถึงการปฏิบัติจริงและความตั้งใจจริงในการจัดการเรียนรวมในแต่ละประเทศโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา ยังคงประสบปัญหาอย่างชัดเจนและส่งผลโดยตรงต่อเด็กที่มีความแตกต่างด้านร่างกายและความสามารถ เช่น เด็กพิการและเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษที่ประสบปัญหาในการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ไม่มีความยืดหยุ่นในการจัดบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนที่ไม่เอื้อต่อเด็กพิการและเด็กที่มี

ความสามารถแตกต่างกัน ผู้ที่รณรงค์เรื่องการส่งเสริมนโยบายการจัดการเรียนรวมในนานาประเทศให้มีการ
แจ้งนโยบายที่ชัดเจนว่าผู้รณรงค์การเรียนรวมมิได้มีเจตนาบังคับให้สถานศึกษาต้องเลือกว่าจะจัดการเรียน
รวมหรือไม่จัด หากแต่ประสงค์ให้ทุกสถานศึกษาได้พิจารณาส่งเสริมแนวคิดที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ของ
เด็กทุกคนให้ได้เรียนรวมกัน แนวคิดการจัดการศูนย์สนับสนุนช่วยเหลือเด็กในแต่ละโรงเรียน (Students
Support Services) ที่มีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อเด็กที่มีความสามารถแตกต่างที่หากไม่ได้รับ
การช่วยเหลือเป็นพิเศษตามความจำเป็นรายบุคคลแล้ว เด็กเหล่านี้จะไม่สามารถเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
คนอื่นในหมู่บ้านหรือในโรงเรียนเดียวกันกับเพื่อนและญาติพี่น้องในหมู่บ้านหรือท้องถิ่นเดียวกันตาม
เป้าหมายการเรียนรวมของสมาชิกสหประชาชาติ

ในปี พ.ศ. 2557 หรือ ค.ศ. 2014 เป็นปีที่สหประชาชาติเห็นความสำคัญของการศึกษา
เพื่อปวงชนและปวงชนเพื่อการศึกษา โดยกระบวนการเรียนรวมอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นความ
ตระหนักรู้ แสวงหาความร่วมมือกระตุ้นระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
ของประเทศสมาชิกทั้งหมดให้ความสนใจต่อการจัดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กพิการและการจัดการ
เรียนรวมโดยการพยายามให้ทุกประเทศได้มีการกำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติ ให้เน้นการศึกษาฐานสิทธิ
(Rights-Based Approach to Education) ซึ่งการมีการจัดการเรียนรวมเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญ
ในปัจจุบันหลายประเทศในภูมิภาคเศรษฐกิจอาเซียนมีความตื่นตัวในการจัดการเรียนรวมเพิ่มมากขึ้น
อย่างเห็นได้ชัด เช่น ประเทศกัมพูชา ส่วนประเทศที่จัดการเรียนรวมมานาน คือ ประเทศสิงคโปร์
มาเลเซีย และสหภาพเมียนมาร์

นอกจากการปรับเปลี่ยนนโยบายการรับเด็กที่มีความสามารถหลากหลายเข้าเรียนรวมกัน
ครูผู้สอนซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนรวมก็ต้องปรับเปลี่ยน ทั้งในรูปแบบของการผลิตครูและ
การอบรมพัฒนาครูที่เป็นมิตรต่อการจัดการเรียนรวม จนถึงการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่รวม
เอาผู้ที่มีความสามารถที่แตกต่างมาเป็นผู้ช่วยครูหรือครูผู้สอนหลักในห้องเรียนรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
กรณีเด็กหูหนวกเรียนรวมที่มีครูผู้ช่วยที่เป็นครูที่หูหนวก เพื่อช่วยสื่อสารภาษามือกับนักเรียนที่เรียนรวม

การเรียนรวมในประเทศไทยในปัจจุบัน ความหมายของการเรียนรวมได้มีนักวิชาการหลายคนได้
พยายามให้ความหมายของการเรียนรวมไว้ตามลำดับดังนี้

ในปี ค.ศ. 1999 นักการศึกษาชาวอเมริกัน ชื่อ Knight ได้กล่าวว่า การเรียนรวม (Inclusive
Education) หมายถึง การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนรวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามา
เรียนรวมกันกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน ตามความเชื่อว่า ประชาคมโลกมี
ลักษณะแตกต่างกันทั้งเชื้อชาติ เพศ ศาสนา และความสามารถสถานศึกษาจึงต้องสนองความต้องการ
จำเป็นที่หลากหลายของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพของทุกคนโดยอาศัยความร่วมมือของสมาชิกของ
สถานศึกษาและชุมชน

ต่อมาแนวความคิดการจัดการเรียนรวมได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก แต่เนื่องจากในการปฏิบัติตามแนวความคิดการจัดการเรียนรวมยังมีปัญหาในเชิงปฏิบัติ จึงทำให้มีข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติตามนโยบายการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพขึ้นอย่างหลากหลาย องค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งของการเรียนรวมคือ บริการสนับสนุนการจัดการเรียนรวมซึ่งมีลักษณะต่างๆ เช่น การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP) แผนบริการการเชื่อมต่อเฉพาะบุคคล (Individualized Transition Plan : ITP) ซึ่งมีรายละเอียดในการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดทางการศึกษาตลอดจนแผนบริการการเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลให้แก่ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมทั้งจัดให้มีศูนย์บริการสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนตามความต้องการที่กำหนดไว้เป็นรายบุคคลอย่างจริงจังต่อเนื่องและมีคุณภาพในทุกระดับการศึกษาซึ่งในทุกระดับการศึกษา ซึ่งในประเทศไทย ศูนย์ช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาได้จัดขึ้นอย่างเป็นทางการในระดับอุดมศึกษาและให้เริ่มลงไปสู่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบของศูนย์ช่วยเหลือนักเรียน (Student Support Services) ในปัจจุบัน

สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นอย่างไร

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การเรียนรวม คือ รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับปวงชนโดยการมีส่วนร่วมของปวงชน มีหลักการแนวคิดจากการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในด้านการศึกษาที่เสมอภาคและเป็นธรรม เน้นการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษาให้การสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียนเฉพาะบุคคลในสถานศึกษาที่เป็นมิตรกับผู้เรียนทุกคน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร จัดบริการที่เหมาะสมมีคุณภาพ

ในโอกาสที่การรณรงค์ทางการศึกษาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 หรือ ในค.ศ. 2014 ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดทางการศึกษาที่กล่าวถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการเรียนรวมการรณรงค์ดังกล่าวนี้จะเข้าถึงประชาคมโลกที่หลากหลาย กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบายและผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ การรณรงค์นี้ยึดหลักการการศึกษาที่จัดตามพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ซึ่งยุทธวิธีการบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาด้านสิทธิ คือ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนาศึกษาทุกรูปแบบและการเรียนรวม

การรณรงค์ครั้งนี้ ประชาคมโลกได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรวมคู่ขนาน (Twin Track Approach) ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะต่อทุกรัฐบาลแห่งชาติของแต่ละประเทศและชุมชนนานาชาติทั้งหลายให้ดำเนินการและให้การสนับสนุนระบบการเปลี่ยนแปลงและการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กพิการ แม้แต่ในวงการศึกษา เมื่อก้าวถึงการเรียนรวม คนจำนวนมากมีความเข้าใจที่แตกต่างและหลากหลาย ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทางการจัดการเรียนรวม จึงจำเป็นต้องให้คำนิยามคำนี้ให้ชัดเจน เพื่อให้นโยบายจัดการศึกษาเพื่อปวงชนได้รับการนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามเจตนารมณ์ของนโยบายการสร้างชุมชนที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างแท้จริง

ความท้าทายของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คือ

เหตุการณ์นี้มีได้เกิดขึ้นในประเทศไทยของเราเท่านั้น ประเทศอินเดียก็เช่นเดียวกัน การตีความคำว่า การเรียนรวม (Inclusive Education) ก็ได้รับการตีความแตกต่างหลากหลายเช่นเดียวกัน ปัญหาที่ตามมาคือ เกิดปัญหาในการปฏิบัติที่ต่างกันกล่าวคือแต่ละประเทศก็จัดการศึกษาแบบเรียนรวมไปตามนิยามของตนเอง และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จของการเรียนรวมแตกต่างกันหลากหลายในผลลัพธ์และหากผลลัพธ์ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายผู้เสียประโยชน์คือ เด็กที่อยู่ในสถานศึกษานั้น จึงควรเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาแก้ไขอย่างรีบด่วน วิธีการที่จะแก้ไข คือ การแก้ไขความเข้าใจหรือความคิดที่ไม่ถูกต้อง ให้เป็นความคิดที่สะท้อนถึงหลักการและแนวคิดของการเรียนรวมที่เป็นแนวคิดที่ถูกต้องเหมาะสมกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจริง ลองมาพิจารณาแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมในประเทศอินเดียร่วมกัน

การเปรียบเทียบแนวคิดการเรียนรวมตามความเชื่อและแนวคิดที่เหมาะสม

แนวคิดที่เชื่อกันทั่วไป	แนวคิดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง
การเรียนรวมเป็นเรื่องของเด็กพิการเท่านั้น	การเรียนรวมไม่ได้เป็นการศึกษาของเด็กพิการเท่านั้น แต่การเรียนรวมเป็นเรื่องของเด็กทุกคน การเรียนรวมจะจัดและไม่ยอมรับการกีดกันแปลกแยกทุกรูปแบบ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนได้เข้าสู่และได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
เด็กพิการทุกคนต้องใช้การศึกษาพิเศษ	เด็กที่มีความ “พิเศษ” ไม่ทุกคนที่ต้องใช้การศึกษาพิเศษเท่านั้น การเป็นเด็กพิการไม่ได้หมายความว่าเด็กเหล่านี้จำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนแบบการศึกษาพิเศษโดยอัตโนมัติ
ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็ก เด็กพิการเฉพาะรูปแบบคือ หน่วยงานเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร หน่วยงานเหล่านี้ควรเป็นผู้นำทางด้านนโยบายและการปฏิบัติเรื่อง การเรียนรวม	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ก็เป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีความเชี่ยวชาญที่ทัดเทียมกัน หน่วยงานเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร ก็เป็นสมาชิกที่สำคัญของทีมงานที่ควรร่วมอยู่ในทีมงานร่วมกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติร่วมกัน
สภาพของโรงเรียนทั่วไปนี้แหละเป็นสถานที่ในการจัดการเรียนรู้	โรงเรียนทั่วไปจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและปรับปรุงการบริหารจัดการสภาพการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของการเรียนรวม

แนวคิดที่เชื่อกันทั่วไป	แนวคิดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง
<p>นักการศึกษาพิเศษ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรวมที่สามารถให้ข้อแนะนำแก่ครูอาจารย์ในสถานศึกษาเรียนรวม</p>	<p>ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรวมไม่จำเป็นหรือสงวนสิทธิ์ไว้เฉพาะครูการศึกษาพิเศษเท่านั้น เพราะการให้คำแนะนำเป็นทักษะที่ต้องผสมผสานระหว่างทักษะของครูทั่วไปและทักษะทางการศึกษาพิเศษ “ทางสายกลาง” น่าจะเป็นคำตอบของแนวคิดการจัดการเรียนรวมจากระบบการศึกษาทั่วไป การศึกษาพิเศษ</p>
<p>ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเบื้องต้นของการจัดการเรียนรวม คือ ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวมนั่นเอง</p>	<p>แนวคิดสมัยใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวม สรุปได้ว่าครูทั้งหลายไม่สามารถจัดการเรียนรวมได้สำเร็จหากไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดร่วมกันรับผิดชอบ</p>
<p>การวินิจฉัยและการตีตราเด็ก ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเรื่องที่จะช่วยให้การเรียนรวมประสบความสำเร็จมากขึ้น</p>	<p>การวินิจฉัยและการตีตราเด็ก ๆ ว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการที่ครูจะต้องทำตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเท่านั้น นอกจากจะไม่ใช้การสนับสนุนการเรียนรวมยังเป็นการแปลกแยกเด็กออกจากกันและจำกัด ความคาดหวังด้านหลักสูตรของเด็กไปด้วย</p>
<p>ประเทศไทยสามารถที่จะถอดแบบกรอบการจัดการเรียนรวมของประเทศทางตะวันตกเอามาใช้ได้</p>	<p>การเรียนรวมของประเทศใดต้องออกแบบการจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศนั้น</p>
<p>ในบางประเทศทางตะวันตกการเรียนรวมไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นถ้าประเทศไทยหรือประเทศอินเดียจะล้มเหลวเหมือนกัน</p>	<p>ในกรณีของประเทศอินเดียกลับมีความสำเร็จที่ประเทศทางตะวันตกน่าจะเรียนรู้ ดังนั้นความล้มเหลวในประเทศอื่น ไม่ควรเป็นสาเหตุทำให้การจัดการเรียนรวมในประเทศอื่นล้มเหลวเหมือนกัน</p>
<p>นโยบายการจัดการเรียนรวมและกฎหมายจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาของประเทศ</p>	<p>การเมือง เศรษฐกิจและสังคม จะไม่สามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการจัดการเรียนรวมเป็นความจริง หรือไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความเชื่อและความพยายามของการจัดการเรียนรวมได้เลย หากผู้เกี่ยวข้องไม่ได้นำสู่การปฏิบัติจริง</p>

กล่าวโดยสรุปกระบวนการปรับเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคำว่าจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตลอดจนการพัฒนาแนวความคิดที่สามารถนำไปแนวปฏิบัติที่มากขึ้นแต่การนำสู่การปฏิบัตินั้นจะต้องใช้เวลา ดังนั้นในการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติเราจำเป็นต้องทำทหายความคิดความเชื่อเดิม ๆ และต้องพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นมา หากประเทศใดก็ตามที่อยากจะจัดการเรียนรวมก็ควรพยายามเปลี่ยนแปลงแนวคิดเดิมเนื่องจากอาจส่งผลดีและมีคุณค่าในการปฏิบัติ เช่น ในประเทศอินเดีย

ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรได้ศึกษาถึงผลการปฏิบัติงานของประเทศดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ประเทศอินเดียกล่าวในเชิงออกตัวว่า ชาวการศึกษาพิเศษอาจจะรู้สึกไม่ค่อยพอใจในแนวคิดนี้อยู่บ้าง เพราะว่าแนวคิดใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เฉียบขาดและจริงจัง ถ้าผู้ที่จัดการเรียนรวมจะต้องเลือกรูปแบบใหม่ เปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการต้องยกเลิกแนวคิดเดิม ๆ ที่เรียนรู้จากการศึกษาพิเศษ ปรับเปลี่ยนทิศทางเพื่อพัฒนาคุณภาพศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ที่เป็นมุมมองของการจัดการเรียนรวมจากนักการศึกษาทั่วไปที่ให้แนวคิดและมุมมองกว้าง ๆ เสนอให้นักการศึกษาพิเศษและผู้บริหารการศึกษาพิเศษหันมาศึกษามุมมองของนักการศึกษาทั่วไปบ้าง นักการศึกษาพิเศษเน้นวิธีการพิเศษ จึงควรพิจารณาเรื่องเหล่านี้บ้างเพื่อประโยชน์และความสำเร็จของงาน

The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) กำหนดให้ทุกรัฐบาลต้องจัดให้มีระบบการศึกษาแบบเรียนรวมในการศึกษาทุกระดับ จากการประชุมปฏิญญา การศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ตามปฏิญญาจอมเทียน ประเทศไทย ในปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) ที่ประชุมได้วางวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการเข้าถึงการศึกษาของเด็กทุกคนทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งแสดงถึงเยาวชนและผู้ใหญ่ การเริ่มต้นเชิงรุกในการบังคับใช้ถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ของโอกาสทางการศึกษาพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ชี้แนะทางทรัพยากรที่จำเป็นที่จะต้องใช้ในการเอาชนะอุปสรรคดังกล่าว

การเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นกระบวนการของการเพิ่มความสามารถของระบบการศึกษา เพื่อให้ยื่นมือเข้าไปให้ถึงผู้เรียนทุกคน จึงเป็นที่เข้าใจกันว่าการเรียนรวมเป็นเสมือนกุญแจสำคัญที่จะเข้าไปสู่ความสำเร็จของการศึกษาเพื่อปวงชนในฐานะของหลักการทั้งหมด ควรจะได้เป็นแนวคิดข้อแนะนำด้านนโยบายและวิธีปฏิบัติ เริ่มจากข้อเท็จจริงที่ว่าการศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และเป็นมากกว่าเป็นเพียงชุมชนที่มีความเท่าเทียมกันในการประชุมที่ซาลามังกา ประเทศสเปน ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2537 (1994) การศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับโลก : การเข้าถึงและคุณภาพ ผู้เข้าร่วมประชุมมากกว่า 300 คน จาก 92 ประเทศ และ 25 องค์การนานาชาติ ได้ลงความเห็นว่ นโยบายพื้นฐานที่ควรเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยแนวคิดในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้ให้บริการแก่เด็กทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ต้องการการศึกษาพิเศษ

แม้ว่าในการปฏิญญาชาลามังกานั้นจะเป็นเรื่องของการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษได้มีการสรุปว่าการศึกษาพิเศษเป็นประเด็นที่ทุกคนให้ความสนใจนั้นจะไม่สามารถก้าวหน้าไปอย่าง โดดเดี่ยว แต่จะเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ทางการศึกษาทั้งหมด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายใหม่ ทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการปฏิรูปโรงเรียนที่จัดการศึกษาทางปกติขึ้นอย่างมากมายและสำคัญ

ระบบการศึกษาแบบเรียนรวม

จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนปกติทั่วไปกลายเป็นโรงเรียนเรียนรวมมากขึ้น หรืออาจพูดอีกอย่าง ว่า ถ้าโรงเรียนต่าง ๆ กลายเป็นสถานศึกษาของเด็กทุกคนในชุมชน การประชุมได้ประกาศว่าโรงเรียนทั่วไป ที่มีแนวคิดในการจัดการเรียนรวมเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับเจตคติที่แบ่งแยก สร้างสรรค์ชุมชนที่เป็นมิตร สร้างชุมชนแห่งการอยู่ร่วมกันและได้รับการศึกษาเพื่อปวงชน นอกจากนั้นยัง จัดการศึกษาให้เด็กส่วนใหญ่และพัฒนาประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์จากระบบการศึกษาอย่างคุ้มค่า

วิสัยทัศน์นี้ได้รับการรับรองอีกครั้งในการประชุมที่เมืองเดคคา ในเดือนเมษายน ปี 2000 (พ.ศ.2543) ซึ่งขยายความก้าวหน้าจากปฏิญญา ค.ศ.1990 ซึ่งกล่าวว่าการศึกษาเพื่อปวงชนจะต้องให้ความสำคัญกับคนยากจน คนด้อยโอกาส รวมทั้งแรงงานเด็ก เด็กที่อยู่ห่างไกลในชนบทระยะกันดาร เด็กในชนกลุ่มน้อยเด็กที่ใช้ภาษาชนกลุ่มน้อย และเด็กที่มีความพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และ ยังได้เน้นที่ผู้หญิงและเด็กหญิง

ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นเสมือนกระบวนการที่เน้นถึงและสนองต่อความ หลากหลายของความต้องการของเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่ทุกคนโดยผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วัฒนธรรมและชุมชนต่าง ๆ และลดความแบ่งแยกในรูปแบบของการศึกษา เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การตัดแปลงในเนื้อหา แนวการสอน โครงสร้างตลอดจนยุทธวิธีต่าง ๆ ด้วยวิสัยทัศน์แบบธรรมดาที่จะให้ ครอบคลุมถึงเด็กทุกคน ทุกกลุ่มอายุและเป็นความเชื่ออย่างแรงกล้าว่าการเรียนรวมเป็นความรับผิดชอบ ของระบบปกติที่จะให้การศึกษาคือเด็กทุกคน

เหตุผลในการจัดการเรียนรวมหลายประการ

1. เป็นความเป็นธรรมทางการศึกษาที่จะต้องจัดการเรียนรวมเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษา ร่วมกัน หมายถึง การพัฒนาวิธีการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลและการกระทำเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์กับเด็กทุกคน
2. เป็นความเป็นธรรมทางสังคม โรงเรียนที่จัดการเรียนรวมสามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อ ความหลากหลายโดยการจัดการศึกษาให้เด็กเรียนร่วมกันสร้างพื้นฐานแห่งความเป็นธรรมและชุมชนที่ไม่ แบ่งแยก
3. เป็นความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ เพราะการจัดการเรียนรวมให้เด็กได้มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า การที่จะสร้างสถานศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการบางประเภท

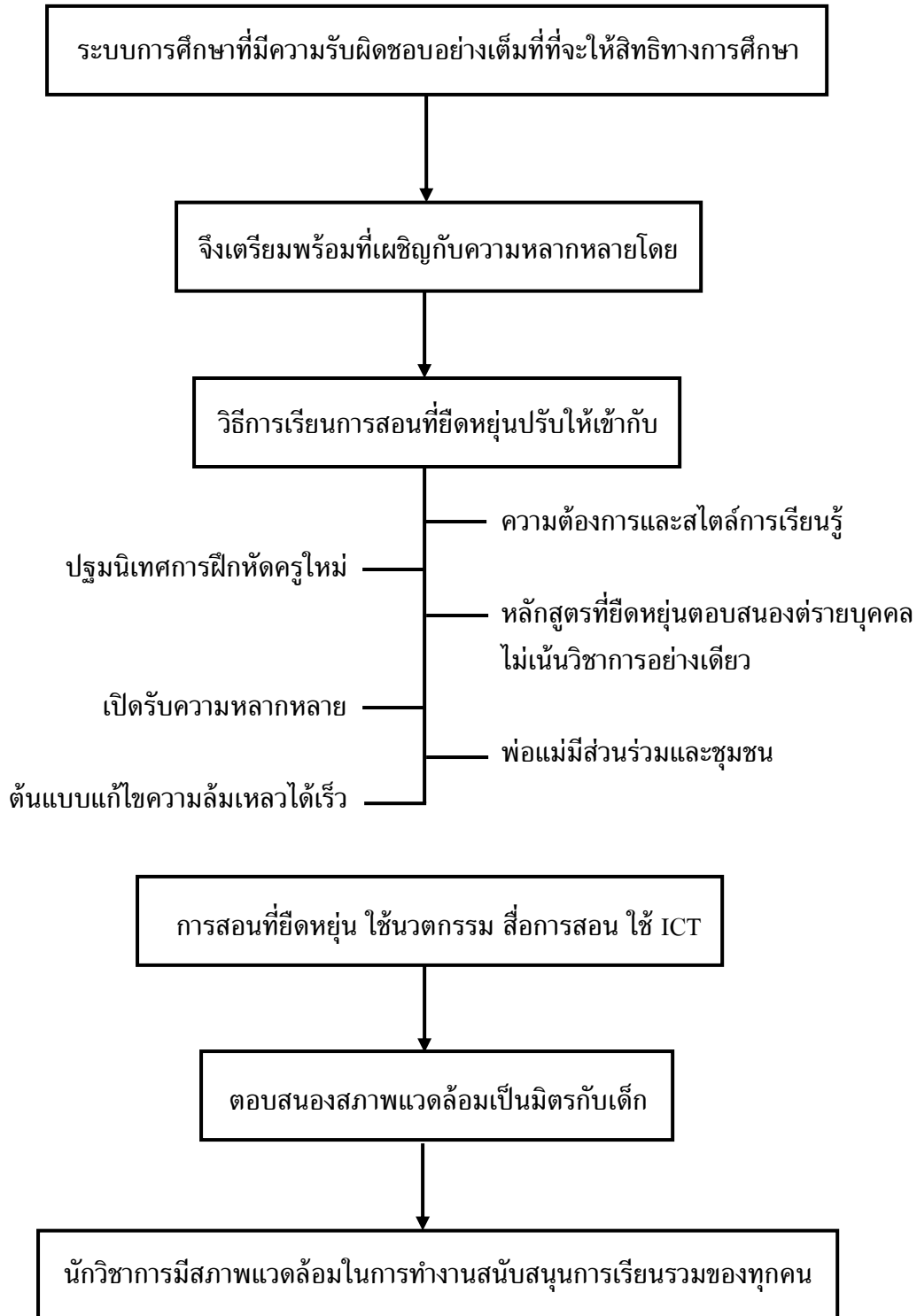
มาตราที่ 24 ของสิทธิของคณาพิการที่ได้รับการรับรองในปี 2006 ที่สนับสนุนการศึกษาแบบเรียนรวม และในกฎหมายปัจจุบันที่ตราขึ้นมาเพื่อปกป้องภาษาถิ่นต่างๆ กฎหมายทั้ง 2 ส่วนนี้ล้วนแต่ให้การสนับสนุนการศึกษาแบบเรียนรวมระดับนานาชาติ ภาคผนวก 3 ยังได้ออกมาตรฐานประกาศและข้อเสนอแนะที่ก่อให้เกิดการพัฒนา นโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งเน้นเรื่องสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ทางการศึกษาสิทธิในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และสิทธิในการได้รับความเคารพในสภาพแวดล้อมทางการเรียน

การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ต้องเปลี่ยนความคิดที่ว่าเห็นว่าเป็นเด็กคือ ตัวปัญหา เป็นการมองปัญหาให้ถูกต้องว่าปัญหาอยู่ที่ระบบแลกเปลี่ยน ความคิดเดิมที่ว่าความยุ่งยากมาจากผู้เรียน และไม่สนใจสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนมาเป็นการยอมรับกันว่าต้องปฏิรูปการจัดการโรงเรียนปกติกันใหม่ เน้นคุณภาพทางการศึกษารับประกันว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งหมายถึง การพัฒนาระบบความคิดและการบริหารจัดการเรียนรวมใหม่

การเรียนรู้เริ่มก่อนที่เด็กจะมาถึงโรงเรียน ดังนั้น ECCE จึงเป็นเครื่องมือในการสร้างชุมชนที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน หลักฐานที่ชัดเจนเชื่อมโยงไปถึงสุขภาพจิต การกระตุ้นเด็กตั้งแต่อายุน้อยๆโดยใช้กิจกรรมการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ดนตรี และกิจกรรมทางร่างกาย โภชนาการที่จำเป็นต่อการกระตุ้นสมองเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของ ECCE

การมองการศึกษาผ่านเลนส์การเรียนรู้รวม

โรงเรียนเรียนรวม

เน้นการจัดการศึกษาฐานสิทธิ Right Based ช่วยให้เด็กรู้จักสิทธิ โรงเรียนเป็นมิตรกับเด็ก

Child Friendly School ไม่ใช่ให้วิชาการอย่างเดียว แต่โรงเรียนให้การสนับสนุนชุมชนร่วมมือ
ครูเห็นด้วยกับการให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกันไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันอย่างไร

การจัดการเรียนรวมเป็นการเปลี่ยนมุมมองว่าอะไรเป็นปัญหาเดิมว่าเป็นเด็กแต่แท้จริงระบบ คือ
ตัวปัญหา

การเรียนรวมที่มีคุณภาพ หมายถึง เครื่องมือที่ดีที่สุดที่จะเอาชนะความยากลำบากในการเรียนใน
อนาคตของเยาวชนและผู้ใหญ่ ดังนั้นในสถานการณ์ปัจจุบัน เราต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อให้มี
การศึกษาที่เหมาะสมและให้การศึกษาแก่เด็กที่ด้อยโอกาส

สร้างหุ้นส่วนจากบุคคลภายนอก เช่น เอกชนเน้นการเรียนรวมสำหรับผู้เรียนทุกคนเสริมพลัง
อำนาจ

สำหรับผู้กำหนดนโยบาย ยูเนสโกเคยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติจาก 128 ประเทศ
ผู้เข้าร่วมประชุม 914 คน เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการเรียนรวมที่มีอยู่ ที่ประชุมกล่าวถึงปัญหา/ความท้อ
ทาย

การเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่อย ๆ ชัยบจากสภาพแวดล้อมที่จำกัดมากที่สุดมาสู่สภาพแวดล้อมที่มี
ความจำกัดน้อยที่สุด

4 เสาหลักของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

หลักสูตร Learning to know learning to do learning to be and learning to live together

Doctor. J. etal. 1996 ได้กล่าวไว้ใน The Treasure arithin Report to UNESCO ในหลักสูตรการ
เรียนรวม กล่าวถึง การพัฒนาความรู้คิด อารมณ์ สังคม โดยหลักสูตรจะเน้นที่ 4 เสาหลักของการจัด
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ เรียนเพื่อให้รู้ เรียนเพื่อให้ทำเป็น เรียนเพื่อจะเป็น และเรียนรู้วิธีอยู่
ร่วมกัน